

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corpus Doctrinae Christianae

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1572

VD16 M 2890

De Altera Controversia. An Christus Sit Mediator Tantvm Secvndvm
Hvmanam Natvram?

urn:nbn:de:hbz:466:1-36094

deklarauerunt. Id exemplum concinnum quidem est, quanquam non prorsus congruit, sed tamen secundum aliquid congruit. Hæc Iustinus. Paulus hunc modum nominat *συνετικὸς* in Christo habitare Deitatem, id est, Non effectiue tantum, sed vt sit vnum *σῶμα*, id est, vna persona, vt nos loquimur.

MVLTO longius abest similitudo, & vt ita dicam pictura, cum dicunt humanam naturam insertam esse diuinæ, vt surculi inseruntur alienæ arbori. Sed his qualibuscunque picturis vetustas voluit aliquo modo beneficia huius copulationis ostendere. Massa assumpta sustentatur à *λόγῳ*, & accipit ab eo, vt sit & subsistat. Deinde nos quasi pendentes de illo surculo gestamur. Reuerenter considerandum est consilium Dei, & gratiæ Deo agendæ sunt quod misit filium, & hæc miranda assumptione fœdus nobiscum fecit, & ostendit ingentem amorem erga nos. Ac piuum est vti modis loquendi vtitatis, & non procul quærere profanas quæstiones, & modos loquendi inusitados. Sæpe autem cogito hanc ipsam ob causam in hominē sic copulata esse animam & corpus, vt sit vnum *ἰψὸν ἄμωρον*, vt aliquo modo typus esset huius arcane copulationis, qua *λόγῳ* assumpti humanam naturam, & viuificans illam suam massam, restituit vitam membri suis.

DE ALTERA CONTROVERSIA.

AN CHRISTVS SIT MEDIATOR
TANTVM SECVNDVM HYMANAM
NATVRAM?

DISCERNENDÆ sunt appellationes quæ naturarum proprietates significant ab officij appellationibus. Deus, omnipotens, immortalis, sunt appellationes ad naturam diuinam referendæ: Homo, passus, vulneratus, mortuus, sunt appellationes ad naturam humanam referendæ. Sed nomina officij sunt, mediator, redemptor, saluator, rex, sacerdos, pastor, &c. Hæc nomina officij competunt personæ, non tantum naturæ humanæ. Ac dissimilitudo est inter has propositiones, Filius Dei est mortuus, & Filius Dei est mediator, rex, sacerdos, pastor. Hanc dissimilitudinem attente cogitet pius lector. Quanquam enim actiones quædam sunt in natura humana proprie, vt dolores omnes & agones in passione: tamen misso filij Dei ab initio sit ad Ecclesiam, & filius perpetuo adest Ecclesiæ, & vult obœdientiam, ad quam mittitur, profert Euangelium ex sinu æterni Patris, intercedit pro Ecclesia, seruat & viuificat eam, & patres agnoscunt eum esse mediatorem & redemptorem, propter futuram obœdientiam personæ post assumptionem humanæ naturæ. Nec misso & obœdientia tollunt æqualitatem potentiæ, sicut expresse in-

L 1 4 quit

quit Cyrillus. Nec intelligantur mediator, rex, sacerdos, tantum de natura patiente & moriente, sed de persona placante, victrice, exaudiente, exhibente promissiones noui Testamenti, sicut de se patet inquit Dominus: Ego pono animam meam pro omnibus. Item: Ego vitam æternam do eis. Agnoscamus igitur mediatorem, redemptorem, saluatorem, regem & sacerdotem hunc Christum, Deum & hominem, & gratias agamus Deo pro hoc immenso beneficio, quod filium voluit assumere humanam naturam, & hunc filium Deum & hominem voluit esse redemptorem & saluatorem & caput Ecclesiæ, quod omnia perficit. Huius nostræ fidei testimonia sunt manifesta, Iohann. 3. Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum vnigenitum dederit, vt omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam æternam. Non enim misit Deus filium suum in mundum, vt iudicet mundum, sed vt mundus saluetur per eum. Hæc neque de sola natura humana intelligi possunt, neque sic accipi possunt, quasi nihil agat apud Patrem pro nobis, aut nihil agat nobiscum. Item, Veteres promissiones manifeste comprehendunt vtraque naturam. Semen mulieris conteret caput serpentis. Item: In semine tuo benedicentur omnes gentes. Et Ieremias 23. dicitur. Suscitabo germen Dauidi, & regnabit rex, & hoc est nomen quo vocabunt eum, Iehoua, Iusticia nostra. Secundo. Sic & in symbolo dicitur: Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælis. Iam si tantum natura humana est redemptrix, quare dicitur filius descendisse de cælis propter nostram salutem? Tertio. Epistola ad Hebræos promiscue vtitur his vocabulis de Messia, Mediator noui testamenti & summus sacerdos. Cumque discernit summum sacerdotem noui Testamenti, à summo sacerdote veteris Testamenti, inquit: Lex homines constituit summos sacerdotes habentes infirmitatem, sermo autem iuramenti post legem, filium in æternum consummatum. Ostendunt autem officia summi sacerdotis & mediatoris noui Testamenti, non tantum intelligi naturam humanam, sed personam quæ est Deus & homo, habentem actiones in vtraque natura. Est enim summus sacerdos noui Testamenti, persona immediate missa à Deo ad patefactionem Euangelij, ad placandam iram Dei suo sacrificio, & ad precandum pro nobis, habens testimonium quod exaudiat, per quam & exhibentur bona promissa in nouo testamento. Huius descriptionis membra recitari & declarari in epistola ad Hebr. agnosceat pius lector. Et hæc congruunt ad appellationem mediatoris. Dicit autem epistola ad Hebræos personam missam ad sacerdotium, esse hunc filium, de quo inquit æternus Pater, filius meus es tu, ego hodie genui te. Ac missus est hic filius statim initio ad Ecclesiam ad patefaciendam promissionem. Semen mulieris conteret caput serpentis,

pentis, ideo scriptum est: Filius qui est in sinu aeterni Patris, ipse enarrauit nobis. Et quidem dicitur $\lambda\omicron\gamma\textcircled{\text{C}}$, quia per eum Pater se nobis patefacit. Ac propter eum & per eum immediate semper initio collecta est Ecclesia, semper affuit singulari modo patribus, sicut Iacob inquit: Deus coram quo ambulauerunt patres mei Abraham & Isaac, Deus qui nutrit me quamdiu fui usque in hunc diem, Angelus qui redemit me ex cunctis malis benedicit pueris istis. Hic non dubium est, Angelum intelligi filium Dei missum ad redemptionem & benedictionem. Et Paulus expressè inquit, Christum affuisse patribus in deserto, biberunt ex spiritali comitate eos petra, petra autem erat Christus. Iosue 7. Prope Iericho videt Iosue Dominum coram, & eum adorat & alloquitur. Iob 19. dicitur: Scio quod redemptor meus viuit. Nominat filium Dei redemptorem, tunc viuentem, & hunc ait surrecturum esse, & fore instauratorem vitæ.

Hic filius inde usque; ab initio ad Ecclesiam missus, quid agit? Docet, orat pro Ecclesia, viuificat dato Spiritu sancto credentes, exaudit inuocantes, protegit & seruat eos, sicut de precatione expressè scriptum est, Psalmo 2. Postula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem. Ideo recipit nos diuinitas, quia hic filius est deprecator inde usque ab initio. Et Psalmo 10. dicitur: Ad sanctos, qui sunt in terra, omnis mea voluntas. Et de impijs dicitur: Non assumam nomina eorum super labia mea. Omni tempore pro sanctis precatus est, & precatur, & detestatus est blasphemos. Nominatur ergo sacerdos in æternum. Et cap. 7. ad Hebræos dicitur: Semper viuens, vt interpellat pro eis. Et Danielis 12. In tempore illo stabit princeps magnus Michaël pro filijs populi tui, &c. Zach. 1. Orat angelus qui loquitur in Zacharia, videlicet, $\lambda\omicron\gamma\textcircled{\text{C}}$: Usquequo non misereberis Hierusalem, &c. Quarto, huius mediatoris proprietas est, videre corda inuocantium, discernere veram inuocationem & hypocrisis, exaudire inuocantes, & ingredi in consilium arcanum aeterni Patris, id est, videre voluntatem aeterni Patris, & pro nobis deprecari. Hæc propria sunt naturæ omnipotentis.

Nec dubium est Christum loqui de se, tanquam de mediatore, cum ait: Quicquid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Hic vult nos accedere fiducia mediatoris. Et vult ipse in quantum mediator, agnosci, qui exaudit, & perfert preces nostras in arcanum consilium Patris. Sic & nos ad sese accedere iubet, inquit: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Hic certe vtranque naturam complectitur, quia natura humana non recreat sine diuina.

Cumque de inuocatione cogitamus, perspicue intelligitur hanc quæstionem non esse rixas de verbis, sed de re maxima agi, scilicet, de honore filij Dei.

QUÆRIT mens quid alloquaris in inuocatione, quis exan-
 diat, quis opem ferat, quo obiecto debeat niti fides. **C**UM di-
 cis, Misereri mei fili Dei, Domine Iesu Christe, non tantum allo-
 queris humanam naturam, sed hanc personam Deum & hominem,
 & peris ut intercedat pro te, & ipse opem ferat, id est, ut per ipsum
 diuinitas tibi opem ferat, sicut inquit: Venite ad me omnes qui la-
 boratis & onerati estis, & ego reficiam vos, merito & efficacia. Et si-
 des nititur hac persona quæ est Emanuel, credis cerni gemitus cor-
 dis tui, quia hæc persona est Deus, credis te recipia à Deo propter me-
 ritum & deprecationem huius personæ, credis hanc personam effica-
 cem esse. Ideo Synodus Ephisina recte decreuit vna latria adorand-
 um esse Christum Deum & hominem. **S**IC & Psalmi do-
 cent, Psal. 2. Osculamini filium. Et Psal. 47. Et concupiscet rex de-
 corem tuum, quia ipse est Deus tuus, & adorabis eum. Et Psal. 72. Et
 adorabunt eum omnes reges terræ. Et Iesaiæ 11. In die illa stabit ra-
 dix Iesse, ut sit signum populis, gentes ad eum confugient, & requies
 eius erit gloria. Ieremiæ 23. nominatim fit mentio inuocationis:
 Suscitabo Dauidi germen iustum, &c. Et hoc est nomen quo voca-
 bunt eum, Iehoua iusticia nostra, id est, Hæc persona germen Da-
 uidis & Deus, sic inuocabitur, quod sit Deus, & iustificet inuocantes,
 det remissionem peccatorum & viuificet. **Q**UOD autem ob-
 iicitur: Nemo est mediator sui ipsius. Item: Nemo est deprecator
 apud seipsum: Responsio perspicua est, Hæc vera sunt eodem respec-
 tu, & vbi vnica persona est. Sed hic discerni oportet inter mitten-
 tem diuinitatem & filium missum. Filius in quantum missus est, est
 mediator & sacerdos. Recitat Cyrillus prorsus similem obiectio-
 nem Nestorij. Si Christus secundum naturam diuinam esset sacer-
 dos, sibi ipsi offerret. Respondet, officium esse personæ. Hæc nulla
 persona est mediatrix apud mittentem diuinitatem. Et tamen verum
 est, filium esse *oprobriis* æterno Patri, & æqualem potentia. Sed ma-
 net personarum distinctio. Filius assumpsit humanam naturam, non
 Pater, Filius perfecte nouit & honorat Patrem, & liberrima volun-
 tate vult obœdientiam, & congruunt voluntate diuina & humana
 in deprecatione. Sicut in Ioanne dicitur in prece ante agonem:
 Sit in eis tua dilectio qua me diligis. Quinto, mediator, rex, salua-
 tor, non tantum intelliguntur de natura patiente & moriente, sed
 de persona victrice. Sicut personam victricem comprehendit pro-
 missio. Semen mulieris conteret caput serpentis. Conterit hæc per-
 sona non tantum merito in passione, sed etiam quia vincit mortem
 in suo corpore, & in nobis, & restituit vitam & iusticiam æternam.
 Et Matth. 1. Pariet filium, & vocabis nomen eius Iesum, ipse enim
 saluabit populum suum à peccatis suis, saluabit non tantum merito
 in

in passione, sed etiam efficacia. De rege manifestissimum est comprehendere utranque naturam, ut Psalmo 2. Ego constituo regem meum super Zion; ego hodie genuite. Et nota sunt testimonia, ac regis proprietas est vincere.

Quod autem obiicitur: Opera Trinitatis ad extra sunt indiuisa. Victoria igitur & saluatio, est Patris, Filij & Spiritus sancti, & tantum passio est Christi propria. Respondeo simpliciter ad regulam: Opera Trinitatis ad extra sunt indiuisa, seruata cuiusque personae proprietate, Filius assumpsit humanam naturam, non alia persona, Filius & Spiritus sanctus mittuntur. Agit Filius non à se, sed per se, ut inquit Augustinus. Saluat & uiuificat Pater, sed hoc ordine per filium, ut Paulus inquit, Deo gratia, danti nobis victoriam per Dominum Iesum Christum. Et Filius inquit: Pater non iudicat quenquam, sed omne iudicium dedit Filio, Quod manifestum est sic accipiendum esse, Patrem iudicare non solum, sed per filium iudicare, & patefacere iudicium. Per Filium patet Euangelium, seruatur ministerium, datur Spiritus sanctus. Ephes. 4. Ac dicitur Ecclesia regnum Christi, quia verbo colligitur inde usque ab Adam per filium. Postea inquit Paulus: Tradet regnum Deo patri, id est, Nunc per uerbum cezimus Patrem, postea diuinitas coram conspicietur & regnabit, non ministerio Euangelij, sed immediate.

VETUSTA S causas quaesuit, quare saluator non tantum sit homo. Et causae recensentur, quia sola humana natura nec videre nec sustinere magnitudinem irae Dei potuerit, nec vincere mortem, nec reddere vitam & iusticiam aeternam. Item, congruebat, ut precium maius esset peccato. Nec humana natura sola uideret uoluntatem Dei in intercessionem pro alijs. Haec causae nihil sunt apud illos, qui dicunt, tantum naturam patientem & morientem esse mediaticam, & saluationem eodem modo esse patris, filij, & Spiritus sancti, cum promissio expresse dicat, Semen mulieris conteret caput serpentis. CHRYSOSTOMVS loquens de mediatore, hanc causam ponit, quare mediatorem oporteat communicare ambobus, quorum est mediator, quia mediator oportet cum Deo colloqui. Verba eius haec sunt: Nec homo tantum esse mediator potuisset, quia cum Deo mediatorem colloqui oportebat.

ἡθεωρεῖται ἐκ τῶν ἐν τῷ κειμένῳ, ἵνα γινώσκῃ τὴν θεῶν διαλέγεσθαι.
IRENAEVS loquitur hoc modo, lib. 3. Oportebat mediatorem Dei & hominum per suam ad utrosque cognationem in amicitiam & concordiam utrosque reducere, & facere ut Deus reciperet hominem, & homo restitueretur Deo. Qua enim ratione filij adoptionis esse possemus, nisi per filium, & nisi uerbum caro factum esset, & nostrae naturae sociatum esset. Dicit in mediatore duas esse naturas, quia nos non possemus esse filij adoptionis, nisi is, qui natura filius est, as-

sem-

sumisset nostræ naturæ massam. **E T** Vigilus sic ait: Talis holtia requirebatur, quæ ita media esset inter Deum & homines, ut & morti succumberet per illud quod hominis habebat, & mortem vinceret eo, quod diuinitatem in se tenebat. Item, Nisi talis mediator existeret, qui de cælestibus veniens, cõiunctur terrenis, vnde etiam medius erit, si vtrunq; non habuerit? Quia nisi talem dederis inter Deum & homines, qui ita sit medius, ut ex vtroq; vtrunq; sit, id est, ut & Deus sit propter diuinitatis, & idem homo sit propter humanitatis naturam, humana diuinis quemadmodum reconciliatur, non offendis.

C Y R I L L I longa est commemoratio in Theauri libro 12. Mediator Dei & hominum Iesus Christus est, non solum quia reconciliauit homines Deo, sed etiam quia naturaliter & substantialiter, & Deus & homo est in vna hypostasi. Item: Est autem Christus mediator Dei & hominum, quia in eo vno Deus & homo coniunguntur. **A M B R O S I V S**, vt mediator Dei & hominum esset, homo Christus Iesus, non sine diuinitate, quia in Deo homo erat, & Deus in homine, vt ex vtroq; esset mediator. **S I C** Epiphanius & Hieronymus loquuntur. Nec his antiquis testimonijs antefertur mutilatum dictum in Longobardo, distinctione 19. libro tertio, quod ex Augustino citatur, quod ait, Christum esse mediatorem secundum humanitatem, non secundum diuinitatem. Et tamem in eodem loco pugnantia mox citantur, vnde nata est otiosa distinctio de medio & mediatore. Fatentur Christum secundum vtramque naturam medium esse, sed mediatorem secundum humanam. Manifestum est autem ideo dictum illud insufficiens esse, quia tantum de passione loquitur, non de victoria, non de intercessione perpetua, quæ fit coram Patre, non de perpetua conseruatione Ecclesiæ.

N E C dictum in epistola ad Timotheum excludit diuinam naturam, quia nominat personam. Vnus mediator Dei & hominum, Homo Christus Iesus. Christus autem est nomen personæ, in qua sunt duæ naturæ, quasi dicat: Hic homo Christus est mediator, non alij homines, Abraham aut Moyses, de quo etiam scriptum est Deut. 5. Ego steti inter Deum & vos, &c. Sed hic vnicus filius Dei est mediator, quia hic assumpta natura humana est propitiator. Non igitur inde sequitur, solam naturam humanam mediaticam esse.

I D E O & enarrationes veterum monent non excludi diuinam naturam. Ac miror quas causas esse cogitent, cur duæ naturæ vnitæ sint, qui solam humanam naturam contendunt esse mediaticam & redemptricem, certe non frustra facta est hæc copulatio. Nec frustra dictum est: Sic Deus dilexit mundum, ut filium vnigenitum daret. **I e n:** Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælis.

IN Stancari scripto quædam etiam de iustificatione inferuntur, ubi tamen non recitatur integra doctrina de eo articulo. Nobis autem magnum crimen, sed falso obijcit, ait nostram doctrinam ex Pelagiana extructam esse. Extant confessiones consentientes multarum Ecclesiarum nostrarum de præcipuis articulis, quas non dubito veras esse. Ipse quid sentiat, & cuius Ecclesiæ cuius sit, nondum scimus. Si publicis scriptis oppugnabit doctrinam Ecclesiarum nostrarum, non deerunt qui veritatem tueri studebunt, nec deterrebuntur eius maledicentiâ.

HÆC scripsi meo nomine. Nam alijs attrahere certamina cum homine maledico non volui. Causa hæc amplissima est, & multas grauisimas disputationes continet, quarum explicatio illustrat doctrinam de filio Dei, & utilis est ad consolationem & ad inuocationem. Nunc autem sui breuior, & quædam præterij, quia video quosdam vndique arripere calumniandi occasionem. Nec vero defugio iudicia Ecclesiarum, & maxime optarim, de multis rebus colloqui me posse, cum pluribus viris doctis & pijs, qui sine acerbitate animorum sententias conferrent.

SVBIIICIO igitur & me ipsum, & omnia mea scripta, & hanc ipsam responsonem, iudicio omnium Ecclesiarum, quæ Augustanam confessionem amplectuntur, & oro filium Dei, Dominum nostrum Iesum Christum, Deum & hominem, qui dixit: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam uos, ut semper Ecclesiam sibi in his regionibus colligat & gubernet, & nos doceat & regat, AMEN.

QVÆSTIO.

AN sicut vera est propositio, Christus est mortuus secundum naturam humanam, non secundum diuinam naturam, ita sit vera propositio, Christus est mediator tantum secundum naturam humanam, non secundum vtranc; naturam. An vero differentia sit, inter propositiones quæ loquuntur de proprietatibus vnius naturæ, & alias propositiones quæ loquuntur de officio quod conuenit personæ, vti Christus est rex, secundum vtranc; naturam?

ALIA QVÆSTIO.

AN Christus tantum sit saluator, quia patitur, & non eo, quod simul sit efficax, An sit saluator merito & efficacia?

V E R B A